

С.Б. Манжос, доц.,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка;

В.М. Манжос,
Полтавське РУ ВАТ КБ "Надра"

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Одним із показників надійності й життєздатності банківської установи є ліквідність або можливість банку своєчасно і повно забезпечувати виконання своїх боргових і фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами, що визначається наявністю достатнього власного капіталу банку, оптимальним розміщенням і величиною коштів за статтями активу і пасиву балансу з урахуванням відповідних термінів. Втрата банком своєї ліквідності може стати причиною втрати коштів або навіть банкрутства значної кількості його клієнтів.

Для банківських установ України питання ефективного управління ліквідністю є на сьогодні одним із найбільш актуальних. Такі фактори, як скорочення припливу коштів із приватного сектора у зв'язку зі світовою кризою ліквідності й кредитною кризою; втрата довіри з боку вкладників, істотне падіння курсу національної валюти, відсутність альтернативних кредитуванню напрямків інвестування коштів призводять до подальшого погіршення фінансових показників комерційних банків. У цій ситуації для багатьох банківських установ ускладнюється питання побудови ефективного механізму прогнозування банківської ліквідності, скоординованого управління ризиком незбалансованої ліквідності та процентним ризиком, визначення термінів, на які банку доцільно інвестувати залишки на рахунках клієнтів "до запитання" без загрози для своєї ліквідності. Важливість зазначених вище питань зумовлена тим, що вони є одними з основних чинників ефективного управління банківською ліквідністю в сьогоденних умовах фінансової кризи.

На поточному етапі в банківському секторі України існує два основні ризики ліквідності. Перший полягає у ймовірності подальшого зниження курсу гривні, що призведе до погіршення якості активів і негативно вплине на капіталізацію українських банків. Другий ризик пов'язаний із зниженням обсягів банківських депозитів. Експерти прогнозують, що зниження обсягів фондування, обумовлене значним відтоком клієнтських коштів і обмеженням доступу до міжнародних ринків капіталу, а також зниження обсягів фінансової

підтримки, яку надавали іноземні материнські компанії українським дочірнім компаніям, змусить банки цього року запроваджувати стратегію збереження ліквідності.

Одним із варіантів виходу із цієї складної ситуації, на нашу думку, може стати зниження норми обов'язкового резервування для комерційних банків, що дозволить підвищити рівень ліквідності в країні. Хоча, з іншого боку, це може посилити інфляцію, яка і без того є надто високою. Проте зниження нормативів обов'язкового резервування необов'язково має призвести до сплеску інфляції, адже це явище в нашій країні все частіше пов'язують із немонетарними факторами. У свою чергу, зниження обсягів кредитування як засіб боротьби з інфляцією не робить банківську систему України більш здоровою, а лише створює штучну кризу ліквідності і негативно впливає на економіку в цілому. Зокрема, в 2004 році зупинення кредитування на три місяці призвело до падіння темпів зростання ВВП з 12,5 до 2,5 %. На сьогодні ситуація є набагато гіршою, оскільки гальмування кредитної активності банків може призвести до катастрофічних темпів падіння зростання економіки. Експерти прогнозують, що в цьому випадку нам доведеться говорити не про нульове зростання або 5 % зниження обсягів ВВП, як розраховують міжнародні фінансові організації, а про 10-15 % падіння економіки.

Для першочергового подолання кризи ліквідності НБУ необхідно більш оперативно вводити тимчасові адміністрації в ті банки, які втратили капітал і ліквідність. Це дозволить здійснювати постійний контроль над проблемними банками і швидше відновити довіру учасників ринку один до одного, а населення – до банківської системи. У свою чергу для стимулювання кредитування в умовах відсутності інвестицій з-за кордону необхідно збільшити потік ліквідності в банківську систему шляхом рефінансування комерційних банків. Однак таке рефінансування повинне забезпечуватися високоліквідною заставою і направлятися насамперед на виплату депозитів громадянам і підприємствам, проведення розрахунків, насамперед між українськими підприємствами, проведення розрахунків із бюджетом та пенсійним фондом.

Манжос, С.Б. Проблемні аспекти управління ліквідністю комерційних банків України в умовах фінансової кризи [Текст] / С.Б. Манжос, В.М. Манжос // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2010. – Т. 1. – С. 98-99.